

А К Т

лісопатологічного обстеження лісових насаджень ПІДПРИЄМСТВО «СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ЛІСОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЛІС"» на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів

06 серпня 2025 року

м.Славута Хмельницької області

Нами, провідним інженером лісопатологом сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Вінницялісзахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісзахист" (далі - філія "Вінницялісзахист" ДСЛП "Київлісзахист") Василем ОРЛОМ, (на підставі листа Комунального підприємства "Спеціалізоване лісогосподарське підприємство "ЛІС" Улашанівської сільської ради" (далі - КП "СЛП "ЛІС") від 30 липня 2025 року № 58), директором КП "СЛП "ЛІС" Ігорем КОЗИРАЦЬКИМ та заступником директора КП "СЛП"ЛІС" Андрієм СОСУНОМ, в період 06.08.2025 року, проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) для планування та здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2025 рік, в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні КП "СЛП "ЛІС".

Обстеженням встановлено наступне:

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2014 року КП "СЛП "ЛІС" , представлено для лісопатологічного обстеження та причини призначення заходів та ступеня пошкодження насаджень:

Лісництво (урочище), ділянка	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування							категорія лісів	вид запланованих заходів	Причини призначення заходів	Ступінь пошкодження насадження
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 га				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
КП "СЛП "ЛІС"	2	10	0.5		10.0	6ВЛЧ1БП1Я31Г31ОС	60	0.65	1	21	24	200	4	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, бактеріальна водянка, некроз ГЗ	середній
КП "СЛП "ЛІС"	3	11	21.2	1	5.0	5ДЗ3Г32БП+ОС	65	0.70	1	21	26	205	4	ВСП	заболонник дубовий, вусач дубовий малий, поперечний рак дуба	середній
КП "СЛП "ЛІС"	6	9	0.5		0.5	10ЯЛЕ	45	0.90	1	18	20	410	3	ВСП	короїд друкар	сильний
КП "СЛП "ЛІС"	7	4	0.8		0.8	10ВЛЧ	30	0.70	1	12	16	90	3	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі	середній

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
КП "СЛП "ЛНС"	7	8	0.5		0.5	10ВЛЧ2ЯЗ	70	0.50	2	22	28	180	3	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній	середній
КП "СЛП "ЛНС"	7	11	4.2		4.2	5ЯЗ4ВЛЧ1ОС	65	0.50	1	22	32	180	3	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі	середній
КП "СЛП "ЛНС"	20	20	3.8		3.8	10СЗ	50	0.80	1А	21	28	330	3	ВСР	малий та великий соснові лубоїди	сильний
КП "СЛП "ЛНС"	20	24	3.7		3.7	10СЗ	65	0.70	1	22	32	330	3	ВСР	малий та великий соснові лубоїди	сильний
КП "СЛП "ЛНС"	20	29	3.9		3.9	10СЗ	50	0.80	1А	21	28	330	3	ВСР	малий та великий соснові лубоїди	сильний
КП "СЛП "ЛНС"	21	5	2.6		2.6	10СЗ	32	0.90	1А	16	20	260	3	ВСР	малий та великий соснові лубоїди	сильний
КП "СЛП "ЛНС"	22	12	2.6		2.6	10СЗ	60	0.75	1	22	30	360	3	ВСР	малий та великий соснові лубоїди	сильний
КП "СЛП "ЛНС"	22	14	3.1		3.1	10СЗ	70	0.70	1	25	28	410	3	ВСР	малий та великий соснові лубоїди	сильний
КП "СЛП "ЛНС"	24	4	1.4		1.4	7ВЛЧ2ГЗ1ЯЗ	65	0.65	2	23	28	220	3	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі, некроз ГЗ, опеньок осінній	середній
КП "СЛП "ЛНС"	26	4	8	1	1.5	10ВЛЧ	65	0.60	1	22	28	220	4	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі	середній
КП "СЛП "ЛНС"	28	5	3.2		3.2	6ЯЛЕ4СЗ+БП+ОС	20	0.80	1	9	8	130	4	ВСР	короїд друкар, малий та великий соснові лубоїди, бактеріальна водянка	сильний
КП "СЛП "ЛНС"	31	7	0.9		0.9	10СЗ+ЯЛЕ	35	0.80	1	14	16	200	4	ВСР	малий та великий соснові лубоїди, короїд друкар	сильний
КП "СЛП "ЛНС"	31	9	4.7		4.7	7СЗЗДЗ+ЯЛЕ	35	0.70	1А	16	20	180	4	ВСР	малий та великий соснові лубоїди, вусач лубовий	сильний
КП "СЛП "ЛНС"	31	12	0.9		0.9	10СЗ	20	0.70	1А	11	16	135	4	ВСР	малий та великий соснові лубоїди	сильний

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
КП "СЛП "ЛІС"	31	27	2.5	1	1.4	10ЯЛґ сухостій ЯЛґ	30	0.40	1Б	16	20	140 60	4	ВСР	короїд друкар	сильний
КП "СЛП "ЛІС"	31	36	1.6		1.6	9СЗ1ДЧР	35	0.70	1А	17	20	210	4	ВСР	малий та великий соснові лубоїди, кореневі стовбурові гнилі	сильний
КП "СЛП "ЛІС"	32	7	43.5	(1)	10.0	10ВЛЧ	45	0.80	2	18	20	210	4	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі	сильний
КП "СЛП "ЛІС"	35	1	1		1.0	10ВЛЧ	40	0.90	1	17	18	200	3	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі	середній
Разом ВСР по ділянці					67.3											
Всього ВСР по КП "СЛП "ЛІС"					67.3											

Лісопатологічне обстеження лісових насаджень, що належать КП "СЛП "ЛІС" проводилося без валки модельних дерев шляхом візуального обстеження деревостанів, а також повалених дерев на ділянці або на суміжній з нею для визначення видового складу стовбуровий шкідників з метою визначення причин масового всихання лісових насаджень, стану осередків масового розмноження шкідників та хвороб лісу, а також визначення видів, обсягів, строків, місць та особливостей здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

Загальна обстежена площа по КП "СЛП "ЛІС" склалася 67,3 га.

По причинах розладнання та деградації насаджень в загальному по підприємству (за переважаючим збудником хвороби/шкідником):

Вид шкідників, хвороб та інших патологій	Ступінь пошкодження			
	слабкий	середній	сильний	Всього
лубоїди соснові малий та великий			27.8	27.8
кореневі та стовбурові гнилі		15.2	10.0	25.2
заболонник дубовий, вусач дубовий			5.0	5.0
короїд друкар			5.1	5.1
опеньок осінній		4.2		4.2
Разом	0.0	19.4	47.9	67.3

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами розладнання обстежених хвойних деревостанів з головною породою СЗ є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких на сосні провідне місце посідають лубоїди соснові - лубоїд сосновий малий (*Blastophagus minor* Hart.), лубоїд сосновий великий (*Blastophagus piniperda* L.) в стадії затухання, в меншій мірі - короїд верхівковий (*Ips acuminatus* Gyll.). Дерев ялини відпрацьовані переважно короїдом- типографом. Переважна кількість дерев, що відноситься до сухою минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок (*Buprestidae*), в незначному відсотку – представниками родин вусачів (*Cerambycidae*). Водночас у ходах стовбурових шкідників поширюються офіостомові гриби – збудники синяви та інші патогени. Сухостійні дерева поодинокого та групового розміщення.

Дерева листяних порід характеризуються змішаним характером всихання – переважно поодинокі та групові (групи невеликі – до 1 - 3 дерев). Основними патологіями, що призводять до всихання листяних порід є кореневі та стовбурові гнилі, які викликаються комплексом різних причин: дерева ДЗ та ГЗ від пошкоджень опеньком осіннім (*Armillariella mellea* (Vahl. ex Fr.) Karst.), що викликає білу заболонну гниль коренів а також стовбуровими шкідниками, судинним мікозом ДЗ (офіостомозом), поперечним раком та дубовим трутовиком, що викликають стовбурові гнилі; дерева ясена звичайного в результаті діяльності опенька осіннього, що викликає заболонну гниль коренів та халарового некрозу; липи та граба від некрозу. Ураження і руйнування коренів дуже сильно впливає на стан дерев, так як порушується надходження в його надземні частини води та поживних речовин. Тому кореневі гнилі призводять до швидкого ослаблення і всихання дерев, вітровалів та заселення дерев стовбуровими шкідниками.

В змішаних насадженнях за участі Бп спостерігається всихання дерев берези, яке носить груповий характер (групи по 2-4 дерева) в результаті негативної дії бактеріальної водянки. Вражені хворобою дерева берези характеризуються суховершинністю (всихання 1/2 - 1/3 крони), наявністю характерних некрозів на стовбурах дерев. Поширення бактеріальної водянки приурочене до заселення дерев берези стовбуровими шкідниками – переважно заболонником березовим (*Scolytus ratzeburgifans*)

Збудниками стовбурових гнилей, а це в основному ядрові та ядрово-заболонні гнилі, є трутові гриби які заражають дерева базидіоспорами через обламні гілки, морозобійні тріщини та інші пошкодження стовбурів і гілок. Ураження стовбуровими гнилями призводить до бурелому, сніголаму та захаращення насаджень.

Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками, про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Основними виявленими видами на ДЗ є златки (*Buprestidae*) (дубова, бронзова та зелена вузькотіла), вусач дубовий малий (*Cerambyx scopolii* Fuessly), а також заболонник дубовий (*Scolytus intricatus* Ratze.).

Також причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням та пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів. Особливо небезпечна ситуація склалася в кварталі 7 ясена зеленого який страждає від опенька осіннього, який негативно впливає на кореневу систему і призводить до загибелі дерева.

В цілому всихання крон окремих лісоутворюючих порід дерев коливається в межах від 1/2 до 2/3 крони. Поодинокі в насадженнях наявні дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів – трутовиків, серед яких найчастіше зустрічаються - трутовик дубовий несправжній та трутовик дубовий та інші їх види, що теж призводять до появи та розповсюдженню у внутрішніх тканинах деревини стовбурових гнилей. Разом з тим поодинокі спостерігаються вітровальні та буреломні дерева, а також дерева з ухилом більше 30 градусів.

Обстеженні лісові насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження корневих та стовбурових гнилей, вторинних (стовбурових) шкідників і відносяться до II класу біологічної стійкості.

При обстеженні лісових ділянок, які потребують призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів, виявлено ознаки відведення дерев в рубку відповідно до п.26 Санітарних правил в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України за № 555 від 27 липня 1995 року (далі - Санітарних правил в лісах України).

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до Санітарних правил в лісах України рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 67,3 га у 2025 році.

Під час проведення даного обстеження лісовій охороні КП "СЛП "ЛІС" надавалась методична допомога з питань лісозахисту.

Примітка: відбір дерев до рубки, геодезична зйомка частин таксаційних виділів, матеріально-грошова оцінка лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводиться силами лісової охорони КП "СЛП "ЛІС"

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" і Південно-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.
2. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.
3. З метою недопущення появи та розповсюдження стовбурових шкідників та збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів необхідно провести в максимально стислі терміни з урахуванням сезонного розвитку шкідників і хвороб лісу та мікроклімату регіону.
4. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати та розкидати рівномірно по ділянці, для недопущення розвитку осередків стовбурних шкідників.
5. Осередки шкідників та хвороб лісу виявлені даним лісопатологічним обстеженням поставити на облік.

Акт складений в трьох примірниках:

1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";

2-й - Південно-Західному міжрегіональному УЛМГ;

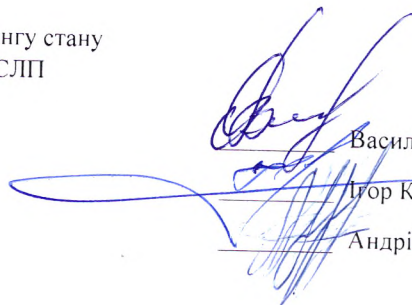
3-й - Комунальному підприємству "Спеціалізоване лісгосподарське підприємство "ЛІС" Улашанівської сільської ради»

ПІДПИСИ :

Провідний інженер-лісопатолог сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист"

Директор КП "СЛП "ЛІС"

Заступник директора КП "СЛП "ЛІС"

Василь ОРЕЛ
Ігор КОЗИРАЦЬКИЙ
Андрій СОСУН